

Робоча програма
до
2016р. – 27 с

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра обліку і аудиту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з наукової роботи
та інновацій,
проф. Бояр А. О.

“13” 06 2016 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

“13” 06 2016 р.

протокол № 12 від 22.06.2016 р.

Завідувач кафедри: (Макара О. В.)

Робоча програма
схвалена науково-методичною комісією інституту
економіки та менеджменту

протокол № 12 від 22.06.2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

Голова науково-методичної комісії інституту економіки та менеджменту (Бегун С. І.)

вибіркової навчальної дисципліни
підготовки доктора філософії

галузі знань 07 – Управління та адміністрування
Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науковою радою університету

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

протокол № 12 від 22.06.2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науковою радою університету

протокол № 12 від 22.06.2016 р.

Луцьк – 2016

© Макара О. В., 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Інжиніринг та контролінг» для докторів філософії спеціальності 071 «Облік і оподаткування». - “31” серпня 2016р. – 27 с.

Розробник: Макара О. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту

Рецензент: Ліпич Л. Г., д.е.н., професор, декан інституту економіки та менеджменту

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри обліку і аудиту

протокол № 12 від 20. 04. 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Макара О. В.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково–методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № 10 від 15. 06. 2016 р.

Голова науково–методичної комісії інституту _____ (Бегун С. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково–методичною радою університету

протокол № 10 від 15. 06. 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науковою радою університету

протокол № 11 від 16. 06. 2016 р.

© Макара О. В., 2016 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інжиніринг та контролінг» складена відповідно до освітньо–професійної програми для галузі знань 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки» та навчального плану підготовки доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система принципів та методів розробки та реалізації економічних рішень, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності та прийняття управлінських рішень на основі концепції інжинірингу та контролінгу. Особлива увага приділяється аналізу методу управління запасами матеріалів, механізму проведення ефективного контролінгу в організації.

Метою курсу є підготовка фахівців та формування у них сучасного мислення та спеціальних, системних знань з концептуальних основ управління сучасним підприємством на основі інтегрування, координування та спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Основні завдання дисципліни полягають у:

- оволодінні комплексом сучасних методів обліку, аналізу, планування і контролю, інтегрованих в єдину систему, вивчення методичних прийомів, що застосовуються в контролінгу та інжинірингу діяльності підприємства;
- засвоєнні методики класифікації витрат як засіб управління організацією;
- вивченні прийомів і методів стратегічного та оперативного контролінгу;
- застосуванні інструментарію оперативного контролінгу, зокрема, методики бюджетування та нормування;
- дослідженні особливостей інжинірингу інтегрованих планово-контрольних розрахунків на підприємствах з різною організаційною структурою,
- ознайомленні із системою інформаційного забезпечення контролінгу;

- засвоєнні методики проведення діагностики фінансово-господарського стану підприємства, зокрема стратегічної та оперативної діагностики;
- засвоєнні методики розрахунку ефективності господарсько-функціональних напрямів діяльності у системі контролінгу, зокрема, ефективності використання ресурсів, господарських процесів, функціональних напрямів діяльності
- вивченні проектування та розроблення робочих технічних документів;
- оволодінні методами обґрунтування управлінських рішень в бізнесі на основі аналізу сум покриття.
- оволодінні методикою впровадження системи контролінгу та інжинірингу на підприємствах.

Згідно вимог освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- завдання, функції контролінгу в напрямі планування, бюджетування, обліку, контролю, аналізу;
- принципи управлінського обліку, формування системи внутрішньої звітності;
- суть, методики розрахунку і схеми взаємозв'язків показників діяльності підприємства і окремих структурних підрозділів;
- основи контролінгу та інжинірингу функціональних напрямів діяльності підприємства.

уміти:

- вирішувати питання, пов'язані з постановкою управлінського обліку і внутрішньої звітності підприємства;
- розробляти релевантні системи показників для оцінки діяльності підприємства і окремих структурних підрозділів;
- проводити аналіз чинників відхилень фактичних значень оцінних показників від планових;
- організовувати інформаційні потоки в цілях моніторингу оцінних показників;
- формулювати висновки і рекомендації для ухвалення управлінських рішень.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інжиніринг та контролінг»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ДФН – 4	Галузь знань:	Вибіркова
Змістових модулів – 2	Напрямок:	Рік підготовки:
Загальна кількість годин Денна – 126		2-й
		Семестр 3-й
		Лекції 32 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,2	Освітньо-кваліфікаційний рівень:	Практичні, семінарські 16 год.
		Лабораторні 0 год.
		Самостійна робота 78 год.
		ІНДЗ
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 75

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Інжиніринг та контролінг»

ВИДИ КОНТРОЛІНГУ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ СТРУКТУРИ ТА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В КОНТРОЛІНГУ

Тема 1. Теоретичні основи контролінгу

Суть контролінгу, основні визначення. Взаємозв'язок контролінгу із іншими науками. Концепція і розвиток контролінгу. Історія виникнення і розвитку контролінгу. Причини виникнення контролінгу. Характеристика основних концепцій контролінгу. Роль контролінгу в системі управління підприємством. Взаємозв'язок контролінгу з іншими функціями управління підприємством. Контроль і контролінг: спільні та відмінні риси. Роль контролера у системі контролінгу. Функції та завдання контролера у контролінгу. Цілі і задачі контролінгу. Основні задачі контролінгу: Виявлення проблем у діяльності організації, визначення фактичного стану організації і його структурних одиниць; прогнозування стану і поведінки економіки організації на заданий майбутній момент часу; завчасне визначення місця і причин відхилень значень показників, що характеризують діяльність як організації в цілому, так і його структурних одиниць; забезпечення стійкого виробничо-фінансового стану організації при настанні (досягненні) граничних значень показників; пошук слабких і вузьких місць в діяльності підприємства.

Задача регулювання, координація управлінської діяльності з досягнення цілей підприємств. Інформаційне забезпечення процесу контролінгу та створення інформаційної системи управління підприємством. Функції та основні принципи контролінгу. Принцип руху і гальмування (постійного руху). Принцип своєчасності. Принцип стратегічної свідомості. Принцип документування. Види контролінгу за напрямками діяльності: контролінг маркетингу, контролінг забезпечення ресурсами, логістичний контролінг, фінансовий контролінг, контролінг інвестицій, контролінг інноваційних процесів.

Тема 2. Стратегічний контролінг

Види контролінгу. Взаємозв'язок видів контролінгу. Суть стратегічного і оперативного контролінгу. Основні відмінності між видами контролінгу. Показники стратегічного контролінгу. Орієнтація, і завдання стратегічного контролінгу. Важливість формування цілей у стратегічному

контролінгу. Елементи стратегічного контролінгу: формулювання цілей, управління ними і досягнення поставленої цілі. Напрями аналізу в стратегічному контролінгу. Забезпечення виживання, проведення антикризової політики, підтримка потенціалу успіху.

Прийоми і методи стратегічного контролінгу. Аналіз конкуренції. Наслідки аналізу конкуренції. Матриця конкурентного профілю. Аналіз конкуренції для організації в цілому та формування власної наступальної стратегії. Портфельний аналіз. Аналіз стратегій організації в довгостроковому плані для подолання структурних проблем. Стратегічні бізнес-одиниці. Переваги утворення стратегічних бізнес-одиниць. Найбільш відома портфельна матриця консалтингової групи Бостона «частка ринку—ріст ринку», її характеристика. Процес протікання життєвого циклу продукту. Аналіз потенціалу, критерії проведення аналізу, їх оцінка. Аналіз сильних і слабих сторін, складові аналізу організації. Стратегічні розриви. Джерела слабих сторін (місць) організації. Розробка сценаріїв, модель воронки сценарію. Етапи складання сценарію. Модераційний метод.

Тема 3. Оперативний (поточний) контролінг

Суть оперативного контролінгу. Орієнтація, цілі оперативного контролінгу. Концепція оперативного контролінгу. Задачі поточного контролінгу: облік, аналіз, планування і управління результатами діяльності фірми, здійснення контролю, виявлення і усунення поточних труднощів, вдосконалення мотивації колективу для поліпшення результатів діяльності. Граничні витрати, виробничі витрати, аналіз сум покриття. Результати оперативного контролінгу: прибуток; рентабельність; ліквідність. Забезпечення прибутковості і ліквідності підприємства. Основні підконтрольні показники. Прийоми та методи оперативного контролінгу. ABC-аналіз: суть методу, критерії, характеристика та особливості проведення. Сфери застосування. Сутність методу управління запасами матеріалів.

Основні елементи аналізу: планування запасів і ухвалення рішень про замовлення матеріалів. Використання ABC-аналізу в управлінні запасами матеріалів. Раціональне управління запасами матеріалів. Система управління запасами матеріалів. Аналіз об'єму замовлень: сутність методу, процес здійснення. Аналіз величин в точці беззбитковості (маржинальний аналіз). Умови проведення розрахунків по методиці маржинального аналізу. Показники маржинального аналізу. Переваги аналізу величин в точці беззбитковості. Метод розрахунку сум покриття. Взаємозв'язок між виручкою від реалізації, змінними витратами, постійними витратами і прибутком. Одноступінчатий та багаступінчатий метод розрахунку покриття витрат. Аналіз вузьких місць: сутність процес здійснення. Відносна сума покриття. Аналіз відхилень. Види відхилень: абсолютні відхилення, відносні відхилення, селективні відхилення, кумулятивне відхилення, відхилення в тимчасовому розрізі. Критерії зважування відхилень. Аналіз причин відхилень. Аналіз та оцінка базових методів оперативного контролінгу.

Тема 4. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства

Організаційно-методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві. Визначення структури контролінгу. Формування цільових функцій і елементів системи контролінгу. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства. Основні вимоги щодо ефективної діяльності роботи служби контролінгу. Умови, які слід враховувати при організації служби контролінгу. Досвід закордонних фірм у формуванні служб контролінгу. Порівняння різних варіантів організації контролінгової діяльності на підприємстві. Лінійна організаційна структура і використання служби контролінгу. Робота контролінгової служби у функціональній організаційній структурі. Лінійно-функціональна організаційна структура. Дивізійна структура організації, організація контролінгової служби в корпорації.

Організаційні структури, що призводять до зниження ефективності контролінгу. Раціональна структура фінансово-економічних служб підприємства. Структура і склад служби контролінгу. Персональний склад і структура служби контролінгу: керівник контролінгової служби, контролер-технолог, контролер-аналітик, контролер-інформаційних систем. Функціональні обов'язки основного персоналу служби контролінгу. Професійні і особисті якості контролера. Вимоги, що пред'являються до контролера. Можливі варіанти впровадження контролінгу на підприємстві. Загальна послідовність робіт по впровадженню системи контролінгу.

Тема 5. Витрати як засіб управління організацією

Найважливіші об'єкти контролінгу: витрати і центри відповідальності. Поняття центрів відповідальності, їх класифікація. Особливості системи управління витратами по центрах відповідальності. Вибір способу розподілу організації на центри відповідальності. Класифікація центрів відповідальності: схема центрів відповідальності за принципом виконуваних ними функцій, за функціональним принципом. Класифікація центрів відповідальності за принципом повноважень і відповідальності. Принципи виділення центрів відповідальності на підприємстві: функціональний, територіальний, відповідності організаційній структурі і схожості структури витрат. Центр витрат, їх сутність, поділ на групи: виробничі центри, обслуговуючі центри, центри по допоміжних виробничих операціях, штампування, упаковки, цех внутрізаводського транспортування. Чинники, що впливають на ступінь деталізації центрів витрат.

Етапи оцінки загальні витрат на одиницю виробів за певний період щодо віднесення їх до кожного витратного центру. Методи класифікації витрат. Постійні і змінні витрати. Прямі і накладні (непрямі). Поточні та одноразові витрати. Виробничі та невиробничі. Фактичні і планові. Загальні (сумарні) та витрати на одиницю. Короткострокові та довгострокові витрати. Нелінійні витрати. Поняття релевантних витрат. Керовані витрат, корисні і некорисні, постійно-змінні, витрати і доходи, що приймаються і

не враховуються. Безповоротні витрати і витрати минулого періоду, уявні (поставлені) витрати, інкрементні витрати і доходи, маржинальні витрати і доходи. Класифікація витрат для здійснення процесу контролю і регулювання: регульовані, нерегульовані, ефективні та неефективні, контрольовані та неконтрольовані витрати. Методи виявлення залежності витрат від об'єму випуску: інженерний метод, метод найменших квадратів, метод інтерполяції. Поняття чинників виникнення витрат.

ЗАСОБИ ПРОВЕДЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО КОНТРОЛІНГУ ТА ІНЖИНІРИНГУ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 6. Інформаційне забезпечення контролінгу

Суть інформації та інформаційних потоків в контролінгу. Мета і призначення інформаційних потоків. Послідовність дослідження інформаційних потоків. Вимоги до інформації, що збирається в системі контролінгу: надійність, доцільність, порівнянність, об'єктивність і нейтральність, релевантність, корисність, своєчасність, достовірність, вірогідність, повнота, зрозумілість, регулярність. Взаємозв'язок системи інформаційних потоків контролінгу із загальною системою інформаційних потоків підприємства, взаємодія з підсистемами: маркетинг, управління кадрами, планово-економічною, комерційною, управління фінансами, оперативне управління підприємством.

Сутність системи інформаційних потоків та системи забезпечення прийняття управлінських рішень. Елементи інформаційного забезпечення контролінгу. Інформаційна система. Інформаційний фонд (персонал і технічні засоби). Система інформаційних потоків. Проблеми здійснення інформаційного забезпечення контролінгу. Основні характеристики інформації: вид, ступінь ущільненості, актуальність, форма викладу, значення, якість, призначення. Види інформації на практиці: управлінська інформація й інформація до виконання; ретроспективна інформація і перспективна інформація; періодична інформація й інформація непостійного надходження. Функціональний рух інформаційних потоків оперативного контролінгу: вхідна інформація та вихідна інформація, їх характеристики. Види інформацій, що використовують на окремих етапах планування в системі контролінгу. Процес формування ефективної системи контролінгу. Оцінка інформації в контролінгу. Системи раннього попередження.

Тема 7. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства

Основні цілі діагностики фінансово-господарського стану підприємства. Основні завдання, які розв'язуються при проведенні діагностики фінансово-господарського стану підприємства. Джерела інформації для експертної діагностики поділяються на облікові й необлікові. Методи діагностики ефективності стратегії підприємства: товарна стратегія фірми, стратегія взаємодії фірми з ринками виробничих

ресурсів, стратегія поведіння фірми на фінансових ринках, стратегія зниження трансакційних витрат, стратегія зовнішньоекономічної діяльності, стратегія зниження виробничих витрат, стратегія інвестиційної діяльності підприємства, стратегія стимулювання персоналу підприємства на досягнення стратегічних цілей підприємства, стратегія запобігання неспроможності (банкрутству) фірми.

Визначення ефективності стратегії за допомогою розриву між стратегічним планом і реальними можливостями підприємства, аналіз розриву. Методи діагностики стратегічної позиції підприємства: матриця «РІСТ — частка ринку» БКГ, матриця Мак-Кінсі, конкурентний аналіз за Портером. Діагностика за слабкими сигналами. Методи оперативної діагностики. Аналіз фінансового стану підприємства, піраміда показників. Аналіз беззбитковості підприємства, матеріальних потоків, інформаційних потоків, реінжиніринг бізнес-процесів, оцінка ризиків і керування ними.

Тема 8. Інструментарій оперативного контролінгу

Інструменти оперативного контролінгу. Система управлінського обліку. Мета організації системи управлінського обліку. Компоненти системи управлінського обліку згідно функцій та етапів управління в організації. Місце бюджетування та нормування у контролінгу: стратегічне планування, тактичне планування, оперативне планування, диспозитивне планування (регулювання), бюджетування, нормування. Система нормативного калькулювання (нормування): її зміст та роль. Поняття норм, нормування, процес нормування на підприємстві, основні елементи. Види розроблення норм та нормативів: норми витрат живої праці, норми витрат предметів праці, нормативи використання засобів праці, норми і нормативи функціонування організації, виробництва.

Бюджет як інструмент оперативного контролінгу. Основні поняття бюджет та бюджетування. Зведений бюджет чи кошторис. Вимоги і процедури до бюджетування. Цілі і завдання бюджетів. Етапи розробки бюджетів. Структура системи бюджетів на підприємстві: поточні (операційні) бюджети і фінансовий план. Взаємозв'язки бюджетів. Складання поточних бюджетів. Види бюджетів, їх особливості. Класифікація підходів до розробки бюджетів. Гнучкі і фіксовані бюджету. Процес формування та аналізу бюджету, бюджетний цикл. Процедура формування бюджету «з нуля». Чинники, що враховуються при складанні бюджету. Контролінг виконання бюджету. Робота контролера в процесі бюджетування. Сфери застосування різних видів бюджетів. Переваги і недоліки бюджетування.

Тема 9. Сучасні системи управління витратами у контролінгу

Класифікація методів обліку витрат, що використовуються в системі контролінгу. Сутність поняття стандарт. Зміст системи «стандарт—кост». Відхилення від стандартів як основний контрольний показник системи «стандарт—кост». Поділ сукупності стандартів на групи в залежності: від врахування рівня цін, рівня використання потужності, об'єму випуску

продукції. Особливості системи «стандарт—кост». Процес встановлення стандартів по статтях витрат. Три варіанти віддзеркалення витрат на рахівницях бухгалтерського обліку по методі «стандарт—кост».

Зміст системи «директ—кост». Багатоступінчатий принцип побудови звітів про доходи у системі «директ—кост». Поділ постійних витрат на групи. Недоліки і недоліки системи «директ—кост».

Сутність методу цільових витрат. Використання функціонально-вартісного аналізу, який дозволяє оптимізувати технічні рішення з використанням показників якості і функціонально-необхідних витрат. Недоліки і недоліки методу цільових витрат. Оцінка методів управлінського обліку витрат для вирішення завдань оперативного контролінгу.

Тема 10. Ухвалення управлінських рішень у контролінгу

Методи ухвалення управлінських рішень в контролінгу. Дві групи управлінських рішень: запрограмовані й незапрограмовані. Програми інформаційних технологій, які застосовуються для керування підприємством. Класифікація рішень за ступенем стандартизації, залежно від рівня визначеності в навколишньому середовищі (ситуація ризику, визначеності, невизначеності). Класифікація підходів до ухвалення управлінських рішень в контролінгу: класичний, раціональний підхід; принцип обмеженої раціональності; ефективне управління по Портеру; соціологічний, психологічний підхід. Основні постулати класичного (раціонального) підходу.

Роль контролінгу при раціональному підході. Постулати принципу обмеженої раціональності та їх значення для контролінгу. Процес прийняття рішень відповідно до принципу обмеженої раціональності. Постулати принципу ефективного керування за Питерсом та Уотерменом. Теорія політичної взаємодії, теорія колективного навчання, теорія корпоративної культури та їх роль у контролінгу. Стадії процесу прийняття рішень: сприйняття; формування концепції; перетворення концепції. Чинники, що визначають ухвалення управлінських рішень. Вимоги до критеріїв ухвалення управлінських рішень та їх вибір. Критерії ухвалення управлінських рішень: критерії ухвалення рішень про об'єм і структуру випуску; критерії ухвалення рішень при ціноутворенні; Критерії прийняття рішень «робити або купувати», критерії прийняття рішень при визначенні нижньої межі ціни продукції, критерії вибору між власним виробництвом і закупівлею, критерії ухвалення рішень в управлінні матеріальними потоками на підприємстві: Визначення оптимального обсягу замовлення, рівня й інтервалу повторного замовлення, резервний запас.

Тема 11 Ефективність господарсько-функціональних напрямів діяльності у системі контролінгу

Суть і завдання контролінгу ефективності використання ресурсів, основні напрями контролінгу. Контролінг ефективності використання грошових коштів, складові процесу. Показники використання запасів.

Контролінг ефективності використання необоротних і нематеріальних активів. Показники використання персоналу і заробітної плати

Контролінг процесу постачання. Планування і контроль постачання. Система спеціальних показників діяльності служби постачання. Контролінг процесу виробництва. Система спеціальних показників ефективності виробництва. Контролінг процесу збуту. Планування і контроль у відділі збуту. Розрахунок загального результату і суми покриття відділу збуту. Основні категорії витрат збуту, контроль витрат.

Контролінг інноваційної діяльності. Цілі контролінгу інновацій. Загальні і спеціальні завдання інноваційного контролінгу. Методи контролінгу інновацій. Етапи аналізу. Економічна оцінка проектів НДДКР. Стратегія скорочення часу НДДКР. Система показників контролінгу інноваційної політики. Контролінг інвестиційних проектів. Методи і основні завдання, особливості контролінгу інвестиційних проектів. Етапи процесу створення системи контролінгу інвестицій. Класифікація критеріїв оцінки інвестиційних проектів. Методи обґрунтування інвестиційних програм: класичні статичні і динамічні методи оцінки, імітаційні моделі. Аналіз підходів до формування інвестиційного портфеля підприємства на основі контролінгових досліджень: класичний підхід, подвійний бюджет, процедура формування інвестиційного портфеля в умовах обмеженості фінансових ресурсів. Контролінг менеджменту. Контролінг фінансової діяльності. Цілі, завдання фінансового контролінгу. Основні елементи, інструменти фінансового контролінгу. Контролінг дебіторської заборгованості. Контролінг запасів. Контролінг поточної ліквідності. Фінансове планування та прогнозування.

Тема 12. Методичні основи інжинірингу у проектах

Складові системи інжинірингу у плануванні проекту. Методологічні підходи до інжинірингу у плануванні проектами. Система консалтингу у дотриманні параметрів проекту. Внесення змін у виконання проекту і їх комплексний аналіз. Методологія структуризації проекту: односпрямована, двохспрямована і трьохспрямована структура проекту. Основи кодування проектів. Основи поняття інжинірингу у плануванні проектами, принципи планування. Управління змінами.

Тема 13. Інжиніринг у проектуванні та розробленні робочих технічних документів.

Модель зрілості можливостей (СММ). Рівень початковий. Рівень повторювальний. Рівень встановлений. Рівень, що управляється. Рівень оптимізований. Управління конфігураціями проекту. Елементи конфігурації. План управління конфігураціями (SCMP). Розробка плану контролю якості програмного забезпечення (SQAP). Розробка план-графіка проекту з урахуванням ітераційних процесів та створення прототипів (деталізація плану управління програмним проектом SPMP). Поняття метрик. Використання бази знань щодо проектування програмного забезпечення.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	ін	с/р
1	2	3	4	5	6	7
Види контролінгу, організаційні структури та управління витратами в контролінгу						
Тема 1. Теоретичні основи контролінгу	11	4	2	-	-	7
Тема 2. Стратегічний контролінг	11	4	2	-	-	7
Тема 3. Оперативний (поточний) контролінг	11	4	2	-	-	7
Тема 4. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства	10	2	1	-	-	7
Тема 5. Витрати як засіб управління організацією	9	2	1	-	-	6
<i>Всього</i>	62	16	8	-	-	34
Засоби проведення ефективного контролінгу та інжинірингу в організації						
Тема 6. Інформаційне забезпечення контролінгу	11	2	1	-	-	5
Тема 7. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	5	2	1	-	-	3
Тема 8. Інструментарій оперативного контролінгу	9	2	1	-	-	3
Тема 9. Сучасні системи управління витратами у контролінгу	9	2	1	-	-	5
Тема 10. Ухвалення управлінських рішень у контролінгу	8	2	1	-	-	5
Тема 11. Ефективність господарсько-функціональних напрямів діяльності у системі контролінгу	5	2	1	-	-	5
Тема 12. Методичні основи інжинірингу у проектах	6	2	1	-	-	9
Тема 13. Інжиніринг у проектуванні та розробленні робочих технічних документів.	6	2	1			9
<i>Всього</i>	62	16	8	-	-	44
Усього годин	126	32	16	-	-	78

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин ДФН
Тема 1. Теоретичні основи контролінгу	4
Тема 2. Стратегічний контролінг	4
Тема 3. Оперативний (поточний) контролінг	4
Тема 4. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства	2
Тема 5. Витрати як засіб управління організацією	2
Тема 6. Інформаційне забезпечення контролінгу	2
Тема 7. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	2
Тема 8. Інструментарій оперативного контролінгу	2
Тема 9. Сучасні системи управління витратами у контролінгу	2
Тема 10. Ухвалення управлінських рішень у контролінгу	2
Тема 11 Ефективність господарсько-функціональних напрямів діяльності у системі контролінгу	2
Тема 12. Методичні основи інжинірингу у проектах	2
Тема 13. Інжиніринг у проектуванні та розробленні робочих технічних документів.	2
Усього	32

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин ДФН
Тема 1. Теоретичні основи контролінгу	2
Тема 2. Стратегічний контролінг	2
Тема 3. Оперативний (поточний) контролінг	2
Тема 4. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства	1
Тема 5. Витрати як засіб управління організацією	1
Тема 6. Інформаційне забезпечення контролінгу	1
Тема 7. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	1
Тема 8. Інструментарій оперативного контролінгу	1
Тема 9. Сучасні системи управління витратами у контролінгу	1
Тема 10. Ухвалення управлінських рішень у контролінгу	1
Тема 11 Ефективність господарсько-функціональних напрямів діяльності у системі контролінгу	1
Тема 12. Методичні основи інжинірингу у проектах	1
Тема 13. Інжиніринг у проектуванні та розробленні робочих технічних документів.	1
Усього	16

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин ДФН
Тема 1. Теоретичні основи контролінгу	7
Тема 2. Стратегічний контролінг	7
Тема 3. Оперативний (поточний) контролінг	7
Тема 4. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства	7
Тема 5. Витрати як засіб управління організацією	6
Тема 6. Інформаційне забезпечення контролінгу	5
Тема 7. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	3
Тема 8. Інструментарій оперативного контролінгу	3
Тема 9. Сучасні системи управління витратами у контролінгу	5
Тема 10. Ухвалення управлінських рішень у контролінгу	5
Тема 11 Ефективність господарсько-функціональних напрямів діяльності у системі контролінгу	5
Тема 12. Методичні основи інжинірингу у проектах	9
Тема 13. Інжиніринг у проектуванні та розробленні робочих технічних документів.	9
Усього	78

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Тематика індивідуального завдання обирається аспірантом самостійно за консультацією із викладачем, при умові, що тема завдання не буде повторюватися в одній академічній групі. Завдання оформляється у вигляді реферату (1 реферат на семестр), до якого поставлені наступні вимоги:

- Обсяг – 10-20 сторінок основного *рукописного* тексту;
- Титульний аркуш: назва кафедри та предмету, тема, прізвище (і'мя, по батькові) автора та керівника.
- Зміст повинен містити три розділи з параграфами. Орієнтовна структура:
 - Вступ (актуальність, мета, завдання)*
 - Розділ 1. Назва першого розділу - теоретичні (правові, наукові) засади дослідження.*
 - Розділ 2. Назва другого розділу – порівняльний аналіз і оцінка*
 - Розділ 3. Назва третього розділу – напрями удосконалення (перспективи, рекомендації, пропозиції, власне бачення проблеми)*
 - Висновки*
 - Список використаної літератури*
 - Додатки*
- Реферат має бути виконаний акуратно (рукопис повинен читатись легко). До 30 рядків на сторінку. Поля: верх, низ – 20 мм, справа – 15 мм, зліва – 30 мм.

- Літературні джерела повинні бути оформлені згідно з вимогами стандарту бібліографічного опису.
 - Обов'язковими є посилання на літературні джерела у тексті реферату.
 - Для написання реферату доцільно використовувати підручники, посібники, монографії, матеріали періодичних видань, статті наукових журналів та Інтернету тощо.
 - У тексті обов'язково повинні бути посилання на використану літературу. Оформляються посилання у квадратних дужках. Наприклад: [16, с. 21-27].
 - Робота повинна містити ілюстрації, які мають відповідати тексту. Оформлення ілюстрацій відбувається так:
Рис. Порядковий номер ілюстрації. Тематичний заголовок ілюстрації.
 - Цифровий матеріал слід подавати у вигляді таблиць.
 - У змісті слід вказати сторінки, на яких починаються параграфи реферату.
- На кожному занятті заслуховують 2-3 доповіді. Виступ автора – до 10 хв. з наступним обговоренням студентами групи.

Оцінювання реферату включає:

- уміння аспіранта-доповідача доступно довести опрацьовану інформацію до слухачів-студентів,
- презентація (виступ), що має бути чітким, логічним і лаконічним, доповідь проголошена вільно зі знанням матеріалу,
- вміння аналізувати та коментувати одержану із різноманітних джерел інформацію,
- здібності переказати матеріал, цитувати публікації,
- добірка оригінальної, новітньої інформації,
- оформлення роботи.

Реферати, які не відповідають зазначеним вище критеріям, не приймаються викладачем до розгляду та захисту.

Тематика завдань

1. Концепція і розвиток контролінгу як науки
2. Можливі варіанти впровадження контролінгу на підприємстві
3. Інформаційні системи для вирішення завдань контролінгу
4. Оцінка методів управлінського обліку витрат
5. ABC - аналіз: сутність та характеристика
6. Аналіз об'єму замовлень
7. Оптимізація об'ємів замовлень при закупівлі
8. Аналіз величин в точці беззбиткової
9. Метод розрахунку сум покриття
10. Аналіз виникаючих на підприємстві вузьких місць
11. Методи розрахунку інвестицій
12. Розрахунок виробничого результату на короткостроковий період
13. Оптимізація розмірів партій продукції
14. Комісійна винагорода торгових представників на базі сум покриття
15. Аналіз знижок
16. Аналіз областей збуту
17. Функціонально-вартісною аналіз
18. XYZ-аналіз

19. Крива досвіду
20. Аналіз конкуренції
21. Логістика в контролінгу
22. Портфельний аналіз
23. Аналіз потенціалу
24. Крива життєвого циклу продукту
25. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства.
26. Стратегічні розриви.
27. Вартісні показники управлінського і фінансового обліку.
28. Аналіз і прогнозування стану зовнішнього і внутрішнього середовищ.
29. Комбіновані методи прогнозування зовнішнього середовища підприємства.
30. Контролінг діяльності підприємства в системі R /3.
31. Контролінг маркетингу: завдання і основні інструменти контролінгу.
32. Контролінг забезпечення ресурсами: завдання і інструменти контролінгу.
33. Контроль за економічністю діяльності служби закупівель.
34. Контролінг в області логістики: завдання і інструменти контролінгу.
35. Фінансовий контролінг: завдання, основні елементи й інструменти.
36. Особливості банківського контролінгу.
37. Контролінг інвестицій: завдання і інструменти контролінгу.
38. Розробка стратегії фінансового оздоровлення підприємства.
39. Контролінг реструктуризації капіталу.
40. Формування інвестиційного портфеля на основі контролінгових досліджень
41. Аналіз критеріїв оцінки інвестиційних проектів в умовах невизначеності.
42. Контролінг інноваційних процесів.
43. Застосування лінійного програмування в ухваленні управлінських рішень.
44. Складові системи інжинірингу у плануванні проекту.
45. Методологічні підходи до інжинірингу у плануванні проектами.
46. Методологія структуризації проекту: односпрямована, двохспрямована і трьохспрямована структура проекту.
47. Основи поняття інжинірингу у плануванні проектами, принципи планування.
48. План управління конфігураціями.
49. Модель зрілості можливостей.
50. Використання бази знань щодо проектування програмного забезпечення.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення студентами навчальної дисципліни «Контролінг» застосовують такі методи навчання:

- *Наочні*: презентації до лекцій, аналіз студентами існуючої практики організації інноваційної діяльності, а також основних засад інноваційної політики;
- *Практичні*: управлінські ситуації, завдання для ухвалення управлінських рішень управління інноваціями, завдання для семінарських занять, індивідуальне науково-дослідне завдання.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі вивчення дисципліни «Інжиніринг та контролінг» використовуються методи поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль рівня знань аспірантів передбачає перевірку рівня підготовленості аспіранта до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю й активністю роботи на семінарських заняттях;
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять;
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань.

Модульний контроль рівня знань аспірантів проводиться за результатами трьох підсумкових контрольних робіт зі змістових модулів.

Підсумковий контроль знань аспірантів має вигляд заліку, який виставляється в кінці семестру згідно отриманих аспірантом впродовж семестру балів.

У разі виведення загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного і проміжного контролю.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЄТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 100 балів:

Модуль 1					Модуль 2								ІНДЗ	Всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
35					35								30	100

Протягом семестру оцінювання знань аспірантів проводиться за трьома змістовними модулями, розподіл балів за якими наведено в таблиці:

Види завдань, виконуваних аспірантами	Максимальна кількість балів
Змістовний модуль 1	
1. Поточне опитування (відповідь на контрольні питання, доповнення до виступу, участь у дискусії)	10
2. Підсумкове тестування	25
<i>Разом</i>	35
Змістовний модуль 2	
1. Поточне опитування (відповідь на контрольні питання, доповнення до виступу, участь у дискусії)	10
2. Підсумкове тестування	25
<i>Разом</i>	35
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	30
Разом за семестр	100

Оцінювання знань аспіранта здійснюється за 100-бальною шкалою (університету, національною та ECTS):

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно	Задовільно	
51-60	E	Достатньо		
0-50	FX	Не достатньо	Не задовільно	Не зараховано

Підсумковим контролем є залік. Аспірант отримує залік у тому випадку, якщо він набирає не менше як 51 бал упродовж семестрового навчання.

Усне опитування:

10 балів – підготовка до відповіді є ґрунтовною, аспірант володіє темою дослідження, демонструє логічний, послідовний виклад матеріалу з відповідними висновками та аргументаціями, проаналізовано велику кількість літературних джерел (іноземної літератури, вітчизняної, періодичні видання, інтернет-джерела тощо), відповіді на поставлені запитання правильні і обґрунтовані.

8 бали - підготовка до відповіді є достатньо ґрунтовною, аспірант володіє темою дослідження, демонструє послідовний виклад матеріалу з відповідними висновками та аргументаціями, проаналізовано середній обсяг літературних джерел (іноземної літератури, вітчизняної, періодичні видання, інтернет-джерела тощо), відповіді на поставлені запитання правильні, можливо дещо не цілком обґрунтовані.

6 бали - підготовка до відповіді є не досить ваговою, аспірант володіє темою дослідження, демонструє не цілком послідовний виклад матеріалу з відповідними висновками та аргументаціями, проаналізовано середній обсяг літературних джерел, відповіді на поставлені запитання практично правильні, можливо дещо не цілком обґрунтовані.

4 бали - підготовка до відповіді є не досить ваговою, аспірант не достатньо володіє темою дослідження, демонструє не цілком послідовний виклад

матеріалу з відповідними висновками без належної аргументації, проаналізовано малий обсяг літературних джерел, відповіді на поставлені запитання не цілком правильні, не цілком обґрунтовані.

2 бали - підготовка до відповіді не є ваговою і ґрунтовною, аспірант не достатньо володіє темою дослідження, виклад матеріалу хаотичний, не зрозумілий без належних висновків та аргументації, проаналізовано надто малий обсяг літературних джерел, відповіді на поставлені запитання не цілком правильні і не обґрунтовані.

0 балів - підготовка до відповіді не є на належному рівні, аспірант не володіє темою дослідження, виклад матеріалу хаотичний, не зрозумілий або ж повністю відсутній. Відповіді на поставлені запитання не правильні.

Індивідуальне завдання (реферат):

30 балів – робота є бездоганною: має логічний та послідовний виклад матеріалу з відповідними висновками та обґрунтованими пропозиціями. При написанні доповіді, реферату використано іноземні літературні джерела, містить елементи новизни, має науковий рівень і практичне значення, оформлена відповідно до встановлених вимог. Робота містить ілюстрований матеріал (рисунки, таблиці), сучасну статистичну інформацію. Доповідь аспіранта при захисті логічна і лаконічна, проголошена вільно, зі знанням справи, відповіді на запитання правильні і обґрунтовані.

20 балів. Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неprinципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, недостатньо використані матеріали організації, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог. Робота містить ілюстрований матеріал (рисунки, таблиці), сучасну статистичну інформацію.

10 балів. Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, заходи і пропозиції обґрунтовані непереконливо, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання правильні або повні.

5 балів. Тема роботи не цілком розкрита, мають місце недоліки змістовного характеру. Робота не має дослідницький характер, хоча містить виклад теоретичної бази, відсутній практичний матеріал, характеризується надто поверхневим аналізом проблеми, відстежується непослідовний виклад матеріалу, відсутні обґрунтовані пропозиції із досліджуваної теми. Відсутній ілюстрований матеріал (рисунки, таблиці), статистична інформація є морально застарілою.

0 балів. Зміст та структура роботи не відповідають її меті та завданням. Робота не відповідає вимогам до написання доповідей та рефератів. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Відсутній ілюстрований матеріал (рисунки, таблиці), статистична інформація є морально застарілою. Відповіді на запитання неточні або неповні або повністю відсутні.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

До системи методичного забезпечення дисципліни належить програма курсу, робоча навчальна програма, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, тестові завдання, а також Методичні вказівки для самостійної роботи аспірантів.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: закон України від 16.06.1999 № 996
2. Білуха М.Р. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту К.: Вища школа, 1994
3. Давидович І. Є. Контролінг ЦУЛ, 2008
4. Дем'яненко С. І. Менеджмент виробничих витрат у сільському господарстві К. : КНЕУ, 1998
5. Івахненко С.В. Фінансовий контролінг : методи та інформаційні технології Знання, 2009
6. Калайтан Т. В. Контролінг Новий світ – 2000, 2008
7. Малярець Л. М. Формалізація задач у контролінгу логістичної діяльності підприємства. Вид-во ХНЕУ, 2010
8. Цигилик І.І.Контролінг Центр навч. л-ри, 2004
9. Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій Кондор, 2008

Допоміжна

- 1.Анискин Ю.П., Павлова А.М. Планирование и контроллинг: Ученик. – М.: Омега – Л, 2003. – 280с.
- 2.Бажан І.І. Контролінг: Навч.-метод. Посібник. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 211с.
- 3.Балабанов Л.В. Маркетинговий контролінг: теорія та методологія: Монографія. – Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006. – 221с.
- 4.Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. – Житомир: ПП. «Рута», 2002. – 480 с.
- 5.Бухгалтерський та фінансовий облік: Підручник / За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця . - 3-є видання. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 672 с.
- 6.Герасим П.М., Давидович І.Є. Хомин П.Я. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення): Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 270 с.
- 7.Голов С.Ф., Єфименко В.І. Фінансовий та управлінський облік: - К.: ТОВ Автоінтерсервіс, 1996. – 554 с.
- 8.Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / За ред.. М.В.Кужельного. – К.: А.С.К., 2002. – 266 с.
- 9.Давидович І.Е. Контролінг: Курс лекцій. - Тернопіль: ТАНГ, 2003. – 345 с.

10. Дайм А. Практика контроллинга. – М., 2001. – 216 с.
11. Дарманська Г.О., Овод Л.В. Контролінг: Навч. посібник. – Хмельницький: ТУП, 2002 – 107
12. Карминский А.М., Оленев Н.И., Примаков А.Г., Фалько С.Г. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 256 с
13. Контролінг – від теорії до реалізації на практиці. Монографія / за ред. В.В.Прохорова, Л.С.Мартінова, Н.Ю. Петрусевич і.т.д. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 200с.
14. Контролінг в бізнесі. Методологічні і практичні основи побудови контролінга в організаціях / А.М. Кармінський, Н.І. Оленів, А.Р. Прімаков, С.Р. Фалько. – М.: Фінанси і статистика, 2003. – 445 с.
15. Контроллинг в бизнесе: Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях /А.М. Карминский и др. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 256 с.
16. Контроллинг как инструмент управления предприятием / С.В. Данилович, Н.Г. Даниловичина и др. / Под ред. Н.Г.Данкловичиной. – М.: Аудит, Юнити, 2003. –297с.
17. Контроллинг как инструмент управления предприятием / С.В. Данилович, Н.Г. Даниловичина и др. / Под ред. Н.Г.Данкловичиной. – М.: Аудит, Юнити, 2003. –297с.
18. Лев Т.А. Контролінг у фінансовому менеджменті вищого навчального закладу. – Донецьк: ІЕП НАН України, 1999. – 198 с.
19. Лучко М.Р., Десятнюк ОМ. Контролінг: Теоретичні основи (опорний конспект лекцій). - Тернопіль: Тер Аудит, 2000. – 106с.
20. Малишева Л. Контроллинг на предприятии – М.: 2002 - 346 с.
21. Манн Р., Майер Э. Контроллинг для начинающих - М.: «Финансы и статистика», 1995 – 304
22. Минаев Э С., Даниловичина Н.Г., Ионов В.И., Базадзе Н.Г. Основы контроллинговых исследований, - М: Изд-во Моск. ин-та, 2001.- 366 с.
23. Ореховский П.А. Контроллинг: Учебное пособие / Международная академия Современного Знания. – Обнинск: МАСЗ, 2000. – 228 с.
24. Панков В.А., Євєцьких С.Я., Михайличенко Н.М. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 112 с.
25. Петренко С.Н. Контроллинг /Учебное пособие - К : Ника-Центр, - 2004. – 328с.
26. Петренко С.Н., Сухарева Л.Д., Контроллинг /Учебное пособие – Донецьк: Дон ДУЕТ, 2003. – 365с.
27. Пушкар М.С. Контролінг. - Тернопіль: ЛТД, 1997. - 146с.
28. Пушкар М.С., Пушкар Р.М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія. - Тернопіль: Карт-бланш, 2004. - 370с.
29. Скоун Т. Управленческий учет. – М.: Аудит, 1997. - 200с.
30. Смирнов С.А. Контроллинг: учебно-практическое пособие. – М.: МЭСИ, 1999. – 328 с.

31. Стуков С.А. Система производственного учета и контроля - М.: Фининсы и статистка, 1988—225с.
32. Сухарева Л.Д., Петренко С.Н. Контроллинг - основа управления бизнесом. - К-: Эльга, Ника-Центр, 2002. - 208 с.
33. Фалыулан В.К., Давыдов Л.А. Основы управления предприятием. -М: ТЕИС., 2000.-122с.
34. Фольмут Х.И. Инструменты контроллинга от А до Я; Пер.с нем./ Под ред. М. Л. Лукашевич и др. - М.: Финансы и статистика, 1998. - 285 с.
35. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга. Пер.с нем, /Под ред.А.А. Туркача, Л.Г. Головача, М.Л. Лукашевича. М.: Финансы и статистика, 1997. - 739 с.
36. Щепітко Г.Ф. Контролінг: посібник. – К.: Європ. Ун-т, 2004. – 136с.
37. Журнали «Фінанси України», «Економіка: проблеми теорії та практики», «Регіональні перспективи», «Економіка України» „Фінанси України", „Економіка підприємств", „Бухгалтерський облік і аудит", «Вісник НБУ», «Проблемы теории и практики управления», «Контроллинг»

Інформаційні ресурси

1. <http://www.controler-akademie.de> - корисні матеріали у напрямі дослідження контролінгу,
2. <http://www.controlling.ru> – новини про стан та перспективи контролінгу в різних країнах
3. <http://www.ptpu.ru> – журнал «Теорія і практика управління»
4. <http://management.com.ua> – інформація щодо новітніх досягнень у менеджменті, контролінгу
5. www.europa.eu.int/comm/internal_market/auditing/index_en.htm – директиви та інші офіційні документи щодо аудиту, стандартів, прозорості фінансової звітності;
<http://www.imanet.ru> – інформація з питань управлінського обліку,
6. <http://www.devbusiness.ru> – корисні новини щодо управлінського обліку,
7. <http://www.cimaglobal.com> – інформація з питань контролінгу,
8. <http://isim.sstu.ru> - корисні матеріали у напрямі дослідження контролінгу,
9. <http://www.gabler-online.de> - інформація щодо контролінгу,
10. <http://intelcont.ru> - корисні новини, статистика, інформація з питань контролінгу.

